

3.3 Kun otetaan huomioon yhteisön rahoituksen osuus kansallisten yhteyspisteiden toiminnasta, komitea

— suosittelee, että jäsenvaltioiden tilastotietojen keruu yhdenmukaistetaan mahdollisimman tarkasti Eurostatin tilastojen tapaan, jotta tiedot olisivat entistä luotettavampia ja vertailukelpoisempia. Ehdotetun asetuksen 5 artiklan 2 kohtaa tulee siis vahvistaa tavoitteen mukaisesti.

— suosittelee niin ikään, että alalla toimivat jäsenvaltioiden kansalaisjärjestöjen verkostot kutsutaan osallistumaan tiiviisti kansallisten yhteyspisteiden toimintaan.

3.4 Komitea aikoo tutustua tarkasti uuteen huumausaineiden torjuntaa koskevaan Euroopan unionin toimintasuunnitelmaan, joka on määrä julkistaa vuoden 2005 alussa.

Bryssel 27. lokakuuta 2004

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Anne-Marie SIGMUND

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Lissabonin strategian täytäntöönpanon tehostaminen”

(2005/C 120/16)

Eurooppa-neuvosto pyysi 25.–26. maaliskuuta 2004 pitämänsä kokouksen puheenjohtajan päätelmissä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa tarkastelemaan aihetta ”Lissabonin strategian täytäntöönpanon tehostaminen”.

Asian valmistelusta vastannut ”talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -jaosto antoi Lissabonin strategian ohjausryhmän valmistelutyöhön perustuvan lausuntonsa 7. lokakuuta 2004. Esittelijä oli Bruno **Vever**, ja apulaisesittelijät olivat Ernst **Ehmark** ja John **Simpson**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. lokakuuta 2004 pitämässään 412. täysistunnossa (lokakuun 27. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 169 puolesta, 4 vastaan 8:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on tyytyväinen siihen, että Eurooppa-neuvosto pyysi 25.–26. maaliskuuta 2004 pitämänsä kokouksen puheenjohtajan päätelmissä komiteaa tarkastelemaan, miten nyt puolivälissä olevan Lissabonin strategian toteuttamista voitaisiin tehostaa.

1.2 Komitea muistuttaa, että alusta alkaen 24. maaliskuuta 2000 asetetuissa Lissabonin tavoitteissa

— korostettiin olevan tarpeen saada työmarkkinaosapuolet ja kansalaisyhteiskunta osallistumaan aktiivisesti strategian toteuttamiseen erilaisia kumppanuusmuotoja käyttämällä

— mainittiin, että sen menestys riippuu pääasiassa yksityissektorista ja julkis- ja yksityissektorin yhteistyöstä.

— pyrittiin strategian kolmen osa-alueen eli talouskasvun, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja ympäristön kannalta kestävä toiminnan tasapainoiseen kehittämiseen edistämällä Euroopan kilpailukykyä sekä laadukkaiden työpaikkojen luomista ja noudattaen samalla asianmukaisia ympäristöpoliittisia toimintalinjoja.

1.3 Komitea on viime vuosina korostanut kaikissa keskusteluissaan, kuulemisissaan ja lausunnoissaan johdonmukaisesti Lissabonin strategian merkitystä unionin taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle tulevaisuudelle ja kehottanut kaikkia talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoita osallistumaan aktiivisesti sen toteuttamiseen. Tähän liittyen mainittakoon erityisesti eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä, kestävä kehityksen strategiaa ⁽¹⁾, talouden hallintotavan parantamista ja työllisyyden tukitoimia ⁽²⁾ käsittelevät komitean hiljattain antamat lausunnot. Komitea on jatkuvasti korostanut, että Lissabonin strategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää kansalaisyhteiskunnan täysipainoista osallistumista.

⁽¹⁾ EUVL C 117, 30.4.2004.

⁽²⁾ EUVL C 110, 3.4.2004.

1.4 Vastauksena Eurooppa-neuvoston kehoitukseen komitea viittaa Lissabonin strategiaa koskeviin tuoreisiin kannanottoihinsa ja toteaa, että se on

- pyytänyt kaikkia erityisjaostojaan osallistumaan tehtävän suorittamiseen
- selvittänyt jäsenvaltioiden talous- ja sosiaali-neuvostojen sekä järjestäytyneitä kansalaisyhteiskuntaa edustavien tärkeimpien organisaatioiden näkemyksiä
- järjestänyt Brysselissä 9.–10. syyskuuta julkisen kuulemisen aiheesta.

2 Yleisarvio

2.1 Lyhyesti ilmaistuna Lissabonin strategia tunnetaan parhaiten sitoumuksena tehdä Euroopasta maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietopohjainen talous.

2.2 Tätä lyhyttä Lissabonin strategian kuvausta toistetaan usein, mutta aina ei ymmärretä sen laaja-alaisuutta ja kaikkia vaikutuksia.

2.3 Lissabonin strategia on hyvin kunnianhimoinen visio Euroopan unionin koko yhteiskuntaa varten. Strategia laatimalla vahvistettiin perustavoitteet unionille, joka nyt 25 jäsenvaltiota käsittävänä on entistä laajempi.

2.4 Lissabonin strategia ei ole

- vain ammattiekonomisteja varten oleva käsite
- omin neuvoin työskentelevän ”Brysselin valtakoneiston” kunnianhimoinen tavoite
- kapea-alainen katsontakanta, joka liittyy vain taloudelliseen muutokseen
- päämäärä, jonka voisi katsoa olevan ristiriidassa kestävä kehityksen kanssa
- käsite, jossa ei oteta huomioon talouskasvun sosiaalisia seurauksia.

2.5 Lissabonin strategia on asianmukaisesti esitettyä ja ymmärrettyä

- Euroopan tulevaisuutta muovaava menetelmä
- strategia Euroopan unionin kansalaisten elämänlaadun säilyttämiseksi ja parantamiseksi
- tarpeen tietopohjaisen talouden uusien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi
- näkemys siitä, että työllisyystason säilyttäminen ja elintason parantaminen sekä kilpailukyky edellyttävät uuden dynamiikan synnyttämistä
- strategia yhteisvaikutusten edistämiseksi taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristötoimenpiteiden välillä

— Euroopan unionin tähänastista menestystä hyödyntävä strategia

— strategia, joka kykenee ylläpitämään kestävä talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

2.6 Lissabonin strategian kehityksessä kilpailukykyyn ja kasvuun pyrkiminen on keskeinen piirre parannettaessa taloudellista hyvinvointia, luotaessa työpaikkoja, suojeltaessa elämänmuotojen laadukkuutta sekä edistettäessä edellä mainittuja seikkoja. Toisaalta myös parempi elämänlaatu, sosiaaliset parannukset ja ympäristön kannalta kestävä kehitys synnyttävät kasvua. Lissabonin strategian myötä saavutetun talouden kasvun ansiosta on lisäksi mahdollista antaa tukea köyhyysrajan alapuolella eläville eurooppalaisille, edistää sosiaalista osallisuutta sekä ottaa huomioon näiden saavutusten kestävyys tulevia sukupolvia varten.

2.7 Lissabonin strategian perusajatus on ymmärretty väärin, jos väitetään sen koskevan vain kilpailukykyä.

2.8 Komitea toteaa ensihuomionaan, että Lissabonin strategia on jo tehnyt mahdolliseksi paljon myönteistä kehitystä viiden viime vuoden aikana. Siitä mainittakoon seuraavat seikat:

- tietoisuus tarpeesta toteuttaa uudistus, joka ulottuu perinteisiä jakolinjoja ulommas
- tietotekniikan ja innovaatioprosessien nopea kehitys
- tuen lisääminen liikeyritysten perustamiseen ja pk-yritysten rahoitukseen
- aiempaa määrätietoisempi kestävästä kehityksestä huolehtiminen, jotta voitaisiin pienentää julkistalouden alijäämää, vakiinnuttaa sosiaalisen suojelun varat ja suojella ympäristöä
- työmarkkinaosapuolten aloitteet yhteiskunnan uudistusprosessissa
- lainsäädäntö- ja hallintomenettelyjen yksinkertaistamistoimet, vaikka ne ovatkin suppeahkoja.

2.9 Näistä myönteisistä seikoista huolimatta tärkein havainto on, että viimeiset viisi vuotta ovat olleet pettymys Lissabonin tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Euroopalla on vastassaan yhä suurempia kilpailuhaasteita. Se on joutunut alati kasvavaan kilpailupaineeseen yhtäältä suurten teollistuneiden kilpakumppaniensa ja toisaalta koko ajan enemmän uutta teknologiaa hyödyntävien, halvalla tuottavien ja voimakkaasti kasvavien talouksien välissä. Useat osoittimet antava aiheita huoleen. Niitä ovat muun muassa seuraavat seikat:

- Euroopan unionissa vallinnut vähäinen sisäinen kysyntä, alhainen investointitaso sekä heikko kasvu, joka oli keskimäärin noin 1 prosentti vuodessa vuosina 2001–2003.

- työllisyystavoitteiden saavuttamatta jääminen, työllisyyden laadun heikkeneminen ja epävarmuus työn jatkumisesta
- eurooppalaisten tuotantolaitosten sulkemisten ja muualle siirtämisten yleistyminen
- opintonsa päättäneiden nuorten ja tutkijoiden laajamittainen muutto unionin ulkopuolisiin maihin
- julkisen talouden alijäämän säilyminen tai jopa sen kasvu useissa jäsenvaltioissa
- liian suuret erot yrityksistä koskevissa verosäännöksissä ja verokannoissa
- sosiaaliturvan kustannusten kasvu, väestön kiihtyvä ikääntyminen ja tiettyjen ryhmien aseman heikkeneminen
- erikoistumisen suuntautuminen tuotteisiin, jotka eivät sovi yhteen sen kanssa, minkälaiseksi osaamistalous yleensä käsitetään.

2.10 Samanaikaisesti Lissabonin strategian uudistusten toteuttaminen etenee odotettua hitaammin.

2.10.1 Unionin 25 jäsenvaltiota ovat ryhtyneet toteuttamaan yhtenäismarkkinoita useilla aloilla (energia, palvelut, julkiset hankinnat, Euroopan laajuiset verkot, julkisten palvelujen mukauttaminen), mutta ne ovat vastahakoisia suorittamaan tarvittavat toimenpiteet määräaikojen puitteissa.

2.10.2 Jäsenvaltiotasolla saavutetut tulokset ovat epätasaisia. Puutteet johtuvat pääasiassa seuraavista seikoista:

- säädösten ja hallinnollisten menettelyjen rakenteellinen monimutkaisuus
- työvoiman tarjonnan ja kysynnän jatkuva epäsuhtaisuus
- varhaiseläkkeelle jäävien erittäin suuri määrä sitoumuksista huolimatta
- koulutusjärjestelmät
- riittämättömät elinikäiseen oppimiseen liittyvät mahdollisuudet
- tutkimusrahoitus, jonka määrä on pikemminkin pienentynyt kuin lähentynyt Lissabonissa asetettua tavoitetta, joka on 3 prosenttia BKT:stä
- innovaatiotarpeen aiheuttamien yhteiskunnallisten ongelmien riittämättömän huomioon ottaminen.

2.10.3 Uusille jäsenvaltioille koituu usein lisähaittaa siitä, että ne ovat kehityksestä jäljessä esimerkiksi työllisyyden, tekniikan tai ympäristökysymysten alalla, vaikka haittoja tasavatkain toisinaan uudistustoimet, jotka ovat voimaperäisempiä kuin 15 jäsenvaltion EU:ssa. Vanhoista jäsenvaltioista

pohjoisten jäsenvaltioiden uudistukset ovat yleensä edistyneet paremmin kuin eteläisten. Sama yleishavainto pätee jäsenvaltioihin, jotka ovat onnistuneet saamaan talousarvionsa tasapainoon verrattuna niihin, jotka ovat antaneet alijäämän kasvaa. Jopa kaikkein edistyneimmät jäsenvaltiot ovat jääneet erällä aloilla jonkin verran jälkeen edistyneimmistä unionin ulkopuolisista maista. Uudistuksen tavoite ei ole pelkästään onnistua aiempaa paremmin, vaan myös muita paremmin.

2.11 Lissabonin strategia on sen vuoksi joutunut noidankehään: heikko kasvu vaikeuttaa uudistusten toteuttamista, ja uudistuksen viivästykset puolestaan haittaavat kasvua ja työllisyyttä. Tähän mennessä toteutetut uudistukset ovat koskeneet pääasiassa talouden tarjontapuolta. Niillä ei ole ollut toivottuja tuloksia, sillä niiden vastapainona ei ole ollut riittävää kysyntää.

2.12 Kevään huippukokouksissa jäsenvaltiot näyttävät pitävän parempana vaihtoehtona uutta keskustelua Lissabonissa jo asetetuista tavoitteista – vaikka se merkitsee taas uusien suositusten antamista – kuin jo meneillään olevien uudistusten nykytilan tiukkaa arviointia, sekä vielä edessä oleviin toimiin sitoutumista määräajoista päättämällä. Aivan liian usein jäsenvaltiot eivät ole selostaneet Brysselissä selvästi sitä, mihin toimiin ne ovat ryhtyneet, tai miltä osin Brysselissä asetetut tavoitteet ovat jääneet saavuttamatta. Uudistustavoitteiden, sitoumusten ja osallistujavaltioiden määrän moninkertaistamisen vastineena on yhtäläinen määrä puutteita, jotka ilmenevät yhteisvastuussa, toteutuksessa sekä koordinoinnissa ja asiaan kuuluvissa talous- ja työllisyysvaikutuksissa.

2.13 Sen vuoksi on vaarana, että tarvittaviin uudistuksiin ei ryhdytä riittävän määrätietoisesti, ja uskotaan silti, että strategia voidaan toteuttaa. Tällainen ”Lissabonin kupla” tuskin voisi olla puhkeamatta jo ennen vuotta 2010.

2.14 Lissabonissa asetettu tavoite parantaa kilpailukykyä huolellisesti kohdennettujen uudistusten avulla ja yhdistää tämä kestäväan työllisyyttä luovaan talouskasvuun vahvistaen samalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta on edelleen tärkeä tienhaaraan saapuneelle unionille seuraavista syistä:

- Yhtäältä unioni on maailman johtava viejä ja se muodostaa (BKT:ssä laskettuna) maailman suurimmat sisämarkkinat, ja se kykenee viemään eteenpäin dynaamisia hankkeita, kuten euron käyttöönotto ja unionin laajentuminen ovat osoittaneet

- Toisaalta sen talouskasvu on jäänyt jälkeen kilpailijoista, liikeyritysten siirtyminen muualle on heikentänyt sitä ja lisäksi sen maailmanlaajuisen kilpailukykyyn vähenemisen vuoksi kokemat takaiskut ovat saaneet sen epäoimiaan ja tunteaan itsensä uhatuksi.

2.15 Lissabonin tavoitteen mukaista on pyrkiä tasapainoon eli sovittaa yhteen kilpailukyvyyn taloudelliset tavoitteet ja sosiaaliset edellytykset (työllisyys, koulutus, sosiaalinen koheesio, elin- ja työolot) sekä, kuten Göteborgissa pidetyssä huippukokouksessa korostettiin, ympäristövaatimukset suhteellisuusperiaatetta noudattaen ja vuorovaikuttisesti.

2.16 Lissabonin strategian menetelmät ovat edelleen ajan-kohtaisia. Ne perustuvat seuraaviin tekijöihin:

- monivuotinen aikataulu, joka on jaettu vuoteen 2010 asti ulottuviin eri vaiheisiin yhtenäismarkkinoiden loppuunsaattamiseksi
- jokavuotinen yhteisarvio aina kevään huippukokouksessa
- yhteisiä tavoitteita koskeva avoin koordinoitimenetelmä yhdessä jäsenvaltioiden kanssa; siinä painotetaan parhaita käytänteitä, joilla voidaan tarkoituksenmukaisesti täydentää yhteisömenetelmää aloilla, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan
- yksityissektorin, julkis- ja yksityissektorin yhteistyön, julkisviranomaisten välityksellä tapahtuvan kansalaisyhteiskunnan osallistumisen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun keskeisen roolin painottaminen.

2.17 Avoimen koordinoitimenetelmän puitteissa tehty yhteistyö on tähän mennessä ollut jäsenvaltioiden hallitusten välistä yhteistyötä, ja demokraattinen kytkentä jäsenvaltioiden parlamenttien työskentelyyn on suurelta osin puuttunut. Jäsenvaltioissa olisi käynnistettävä vakava parlamentaarinen keskustelu Lissabonin strategiaa koskevista kysymyksistä.

2.18 Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ratkaisevan tärkeä osallistuminen ja tuki on puuttunut suurelta osin useissa jäsenvaltioissa. Tämä merkittävä epäkohta on suuri pettymys Lissabonin strategian toteuttamisessa ja selittää pitkälti tässä yhteydessä syntyneet huolenaiheet ja koetut puutteet. Jatkuvat viestinnän ja kumppanuuden ongelmat osoittavat tämän.

2.18.1 Viestinnän puutteellisuus on ilmeistä. Sen paremmin jäsenvaltiot kuin tiedotusvälineetkään eivät kommunikoivat kansalaisten kanssa Lissabonin strategiasta, vaikka jäsenvaltioissa käydään parhaillaan keskustelua työllisyydestä, koulutuksesta, sosiaaliturvasta, yritysten siirtymisestä ja teknologisesta kilpailusta. Kun Euroopan unionin kansalaisille kerrotaan Lissabonin strategian kilpailukykytavoitteesta, useimmat heistä eivät ymmärrä sen tarkoitusta ja laajuutta. Monet luulevat, että ”maailman kilpailukykyisimmän talouden” tavoite on joko epärealistinen tai merkitsee Euroopan yhteiskuntamallin loppua, painumista tällä alalla vähiten kehittyneiden maiden tasolle. Tällaiset reaktiot osoittavat, että tavoitetta täytyy selostaa ja

tehdä selväksi, että tavoitteena on saavuttaa maailmanlaajuinen kilpailukyky poistamalla tiettyjä puutteita ja kompensoimalla muita niistä hyödyntämällä unionin vahvuuksia nykyistä tehokkaammin.

2.18.2 Monet eurooppalaiset ovat havaitsemassa, että kun sosiaaliset edut kyseenalaistetaan, heille tästä tarjoutuvat hyödyt – työllisyyden ja kestävän sosiaaliturvan kannalta – jäävät hämäräksi. Ihmiset ovat syvästi huolissaan seuraavista seikoista:

- yritysten lisääntyvä siirtyminen tuotantokustannuksiltaan halpoihin kilpailijamaihin
- työllisyyteen ja työoloihin kohdistuvien paineiden lisääntyminen ja työn säilymisen epävarmuus
- uuden kehityksen vaikeudet suurimman työttömyyden alueilla ja sektoreilla
- sosiaaliturvajärjestelmien (työttömyys, sairaus, vanhuus) heikkeneminen.

2.18.3 Liian monet ihmiset Euroopan unionissa ovat lisäksi sitä mieltä, että heidän mielipidettään ei kuunnella suunniteltaessa uudistuksia, vaikka ne vaikuttavat suoranaisesti heihin ja yleisesti ottaen vaarantavat aiemmin saavutetun turvan ja etuudet. Lisäksi komission ja jäsenvaltioiden raportit antavat useasti vain vähän tietoa järjestelyistä, joiden avulla kansalaisyhteiskuntaa voidaan kuulla ja saada se mukaan toimintaan, tai kumppanuuksista kansalaisyhteiskunnan eri toimijoiden kanssa (yksityissektorin, työmarkkinaosapuolten, julkisten ja yksityisten tahojen yhteistyön, valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden jne. rooli) huolimatta siitä, että niiden piti olla keskeisen tärkeitä Lissabonissa asetetun tehtävän suorittamisessa.

3 Kilpailukyvyyn parantaminen

3.1 Painotettaessa kilpailukykyä myönnetään tarve parantaa kilpailukykyä kestävästi avoimessa ja maailmanlaajuisessa taloudessa lisäämällä uuden tekniikan käyttöä, tehostamalla ammatillista koulutusta, pätevoimillä henkilöstöresursseja ja parantamalla tuottavuutta. Laadun (tavaroiden, palvelujen, sääntelyn, hallintotavan, työllisyyden, sosiaalisten suhteiden ja ympäristön laadun) käsite on keskeinen strategiassa.

3.2 Nämä tavoitteet saavutettaisiin parhaiten nykyistä oikeudenmukaisemmilla ja tehokkaammilla kansainvälisillä kaupankäyntiä ja maksuliikennettä koskevilla säännöillä.

3.3 Uusien kansainvälisten sääntöjen laatimisen lisäksi Euroopan taloudessa täytyy nyt yksinkertaistaa sisäistä sääntelyä sekä yhteisö- että jäsenvaltiotasolla. Liiallinen byrokraatia heikentää aloitteellisuutta, jota tarvitaan, jotta voidaan kilpailla.

3.4 Komission ja neuvoston näkemyksestä poiketen ETSK katsoo, että vain talouspolitiikan ja erityisesti makrotalouspolitiikan perusteellisella uudelleensuuntaamisella voidaan poistaa unionin sisäiset, kestävän ja pitkällä aikavälillä tapahtuvan suhdanteiden paranemisen tiellä olevat esteet. EU:n on tukeuduttava omiin sisäisiin voimavaroihinsa saadakseen Euroopan talouden takaisin kasvu-uralle ja kohti täystyöllisyyttä. Makrotalouspolitiikan on oltava tasapainoista, ja sille on asetettava samat tavoitteet kuin Lissabonin strategialle, etenkin täystyöllisyys, kilpailukyvyyn vahvistaminen sekä kestävän kehityksen todellisten velvoitteiden huomioiminen, kuten Göteborgin huippukokouksen päätelmissä todetaan.

3.5 Rahapolitiikan tavoitteena tulisi joka tapauksessa olla hintatason vakauden, talouskasvun ja työllisyyden välisen tasapainon saavuttaminen. Neuvoston suositamasta talouspolitiikkayhdistelmästä puuttuu kuitenkin selvä, EKP:lle osoitettu vaatimus kantaa oma vastuunsa reaalityöelämästä (kasvusta ja työllisyydestä). Sen vuoksi olisi tarkoituksenmukaista kehottaa EKP:ta asettamaan "laaja-alainen" vakaustavoite, joka ei koskisi vain rahan arvon vakautta, vaan myös kasvun, täystyöllisyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vakautta. Euroopan talous- ja sosiaaliskomitea on jo useita kertoja kehoittanut edistämään rahapolitiikalla kasvun ja täystyöllisyyden tavoitteen saavuttamista (esim. Eurooppa-valmistelukunnalle 19. syyskuuta 2002 osoitetussa päätöslauselmassa).

3.6 Nyt tulisi vahvistaa toimintalinjoja liikeyritysten perustamisen ja kehittämisen tukemiseksi. Niihin tulisi kuulua muun muassa yrityksen perustamiseen kuluvan ajan ja perustamiskustannusten pienentäminen, riskipääoman saatavuuden parantaminen, yrittäjäkoulutusohjelmien lisääminen ja pienyritysten tukipalveluverkoston tiivistäminen.

3.7 Elinikäisen oppimisen tulisi olla mahdollista iästä riippumatta kaikille kansalaisille kaikissa jäsenvaltioissa, ja ihmisiä tulisi kannustaa hyödyntämään sitä.

3.8 Yhtenäismarkkinoiden potentiaali pitäisi saada käyttöön. Euroopan unionin tulisi nyt voida hyötyä markkinoista, jotka ovat suuremmat kuin USA:n tai Kiinan markkinat, mutta

- liian monia direktiivejä ei ole vielä saatettu kokonaan voimaan jäsenvaltioiden lainsäädännössä
- palvelujen tarjonnan vakioinnin ja vastavuoroisen tunnustamisen turvaamisessa ei ole edistytty riittävästi
- markkinoiden vapauttaminen on viivästynyt, myös julkisella sektorilla

— toimivista eurooppalaisista tekijänoikeussäännöistä sopimissa on ollut vaikeuksia

— verotuksen eroavuudet ovat aiheuttaneet vääristymiä.

3.9 Yhteisön tuki tulisi tehdä riippuvaksi parannuksista jäsenvaltioissa, joissa "rakenteelliset" epäkohdat estävät säännösten voimaansaattamisen.

3.10 Kaupankäyntiä ja maksuliikennettä tulisi helpottaa lisäämällä komission ja jäsenvaltioiden välistä hallinnollista yhteistyötä useilla aloilla, kuten tullimenettelyissä, julkisen sektorin sopimuksissa ja rajatylittävissä julkisissa palveluissa.

3.11 Lisäksi jäsenvaltiot ovat jääneet kehityksessä jälkeen seuraavilla aloilla ja tavoilla:

— liikenneinfrastruktuurien yhdistäminen keskenään ja niiden nykyaikaistaminen; puutteet ovat haitanneet Euroopan laajuisten verkkohankkeiden loppuunsaattamista

— pk-yritysten mahdollisuus saada riskipääomaa

— julkistalouden alijäämä eräissä maissa

— tutkimukseen käytettävät varat, jotka ovat yleisesti ottaen pikemminkin vähentyneet kuin lisääntyneet suhteessa BKT:een (1,9 % BKT:stä, kun taas USA:ssa vastaava luku on 2,6 %), ovat jääneet selvästi alle 3 prosentin tavoitteen

— varhaiseläkkeelle jäävien suuri määrä huolimatta Barcelonassa vuonna 2002 tehdyistä sitoumuksista

— koulutusjärjestelmät eivät vastaa taloudellista todellisuutta ja työllisyysnäkömiä

3.12 Eurooppalaiset yritykset puolestaan ovat jääneet kehityksessä jälkeen seuraavilla aloilla:

— Tutkimus ja kehitys: Vuonna 2002 yksityissektori käytti tutkimukseen 100 miljardia euroa enemmän Yhdysvalloissa kuin Euroopassa. Lissabonissa kokoontunut Eurooppa-neuvosto asetti tavoitteeksi, että T&K-toiminnan BKT-osuus olisi kolme prosenttia, josta kaksi kolmasosaa tulisi yksityissektorilta. Tällä hetkellä yksityissektorin osuus tavoitteesta on vain noin 56 prosenttia.

— Elinikäinen oppiminen: Lissabonin strategian käynnistämisen jälkeen aikuisten osallistumisaste elinikäisen oppimisen alalla on noussut vain 0,5 prosenttiyksikköä asetuen 8,5 prosenttiin. Kehitys ennustaa epäonnistumista pyrkimyksessä saavuttaa Lissabonissa asetettu tavoite, joka on 12,5 prosenttia vuoteen 2010 mennessä.

4 Sosiaalisen ulottuvuuden ottaminen osaksi kaikkia politiikkoja

4.1 Nyt tarvitaan nimenomaista strategiaa niin kilpailukyvyntä parantamiseen kannustamiseksi kuin sosiaalisen koheesion säilyttämiseksi: tämä voisi olla sosiaalipolitiikan uusi ratkaisumalli. Työmarkkinaosapuolten tulisi kehittää ohjelman puitteita yhteistyössä komission ja jäsenvaltioiden julkisen vallan kanssa. Lissabonin strategian sosiaalista ulottuvuutta tulisi pitää yleisesti keskeisenä tekijänä hyvinvoinnin, tuottavuuden ja sosiaalisen osallisuuden saavuttamisessa, ja sitä täytyy ajantasaisesti Lissabonin strategian viiden tulevan vuoden aikana.

4.2 ETSK kehottaa jäsenvaltioiden hallituksia stimuloimaan toivottua talouskehitystä pitämällä kirjaa Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävien toimien edistymisestä. Tämä olisi erittäin toivottavaa sosiaalipolitiikan uutta ratkaisumallia laadittaessa. Tässä yhteydessä olisi keskityttävä erityisesti neljään alaan, jotka ovat seuraavat:

- enemmän, parempia ja turvallisempia työpaikkoja
- ikääntyvät ihmiset työelämässä
- sosiaalista osallisuutta edistävän politiikan vahvistaminen
- terveydenhuolto sekä terveyden ja ympäristön välinen suhde.

4.3 Tarvitaan myös työmarkkinaosapuolten, valtiovallasta riippumattomien organisaatioiden ja hallitusten yhteistyötä, jotta voidaan kehittää lisää laadukkaan koulutuksen muotoja ja rahoitusta nykyistä selvästi korkeammalla tasolla ja paljon suuremmalle osalle työnhakijoista. Tämä pätee erityisesti aloilla, joilla tarvitaan erityistietoon perustuvaa osaamista.

4.4 Työmarkkinaosapuolten tulee selvittää yhteistyömahdollisuuksia parantaakseen työskentely-ympäristöä ja työn organisoitua yhdistääkseen tuottavuuden kasvun ja arvonlisän kasvun työntekijää kohden mitattuna. Tiettyjen työvoiman ikääntymiseen (ja työmarkkinoille tulevien nuorten määrän vähenemiseen) liittyvien ongelmien eliminointiseksi julkisen vallan, liikeyritysten ja ammattijärjestöjen tulee pyrkiä ratkaisemaan nämä väestörakenteeseen liittyvät ongelmat.

4.5 Koska muutosprosessit ovat aiheuttaneet erityisiä ongelmia joillekin ihmisille, tarvitaan suuntaviivoja sosiaalista osallisuutta edistävän politiikan vahvistamiseksi.

4.6 Lissabonin strategiassa määritetyt yleistavoitteet ovat edelleen ajankohtaisia kaivaten vain pieniä muutoksia. Toisaalta maailmanlaajuisten haasteiden luonne ja laajuus ovat muuttuneet huomattavasti neljän viime vuoden aikana. Kiinan ja Intian

nopeasti kasvavien talouksien esiinmarssilla on suoria vaikutuksia Lissabonin strategiaan: markkinoille tulee koko ajan hyvin houkuttelevan hintaisia uusia huipputeknologiatuotteita ja -palveluja. Tuottavuuden jatkuva nopea kasvu USA:ssa merkitsee sitä, että Lissabonin strategian tavoitteeksi asetetut kohdearvot ovat nopeassa liikkeessä. Euroopassa tuottavuus tehtyä työtuntia kohden ei enää parane 1990-luvun tapaan Yhdysvaltoja nopeammin.

4.7 Myönteinen ja haastava tekijä on Euroopan unionin laajentuminen. Uusien jäsenvaltioiden ansiosta sisämarkkinat, ostovoima ja pätevät henkilöresurssit kasvavat suuresti. Uudet jäsenvaltiot tuovat kuitenkin myös uusia haasteita sosiaalisen osallisuuden alalla. Henkilöresurssien parantamiseksi saatavilla olevaa koulutusta ja opetusta tulee edistää huipputeknologian alalla – kuten 15 jäsenvaltiossakin.

4.8 ETSK on tutkinut mahdollisen kestävä sosiaalista kehitystä käsittelevän peruskirjan tarjoamia hyötyjä. Peruskirja kattaisi edellä käsitellyt sosiaalipoliittiset aiheet, ja siihen sisältyisivät asiaankuuluvat kansalaisten perusoikeudet. ETSK ehdottaa näiden pohdintojen perusteella, että kestävä sosiaalista kehitystä käsittelevä peruskirja sisällytettäisiin sosiaalipolitiikan alan työohjelmaan. Peruskirjaan tulisi liittää EU:n toimintaohjelma, jolla pyrittäisiin koordinoimaan eri toimia ja autettaisiin jäsenvaltioita keskittymään ensisijaisiin aiheisiin.

5 Kestävä kehitys

5.1 EU:n kestävä kehityksen strategiaa tarkistetaan parhailaan, ja prosessin lopputulosta koskeva päätös on määrä tehdä maaliskuussa 2005 pidettävässä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Kestävä kehityksen strategiaan kuuluu talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöasioihin liittyviä toimia, jotka toteutetaan vastavuoroista tukea antaen.

5.1.1 Lissabonin strategiaan, sellaisena millaiseksi se muotoutui keväällä 2002 pidetyissä Eurooppa-neuvoston kokouksissa, sisältyy rinnakkaisia toimia talouden, yhteiskunnan ja ympäristökysymysten alalla. Ympäristöä koskeva ulottuvuus lisättiin siihen Göteborgissa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätöksellä.

5.2 Olisi virhe nähdä Lissabonin strategia ja kestävä kehityksen strategian taustalla oleva periaate toistensa kanssa ristiriitaisina tavoitteina. Lissabonin strategialla on selkeä aikataulu, joka ulottuu vuoteen 2010. Kestävä kehityksen strategialla ei ole mitään tiettyä aikataulua: sen kattamat kysymykset ovat sukupolvien välisiä luonteeltaan.

5.3 Kun otetaan huomioon, että Eurooppa-neuvosto aikoo samaan aikaan, maaliskuussa 2005, tarkistaa molempia strategioita, on tärkeää panna merkille kolme näkökohtaa:

- Lissabonin strategiassa – nyt kun aikaa on enää viisi vuotta – on alettava tarkastella kysymyksiä, jotka ulottuvat pidemmälle kuin vuoteen 2010. Tällaisten kysymysten ja toimien osalta on tärkeää, että arviot tehdään kestäväen kehityksen strategiassa sovellettavien kriteerien mukaisesti. Tällaista lähestymistapaa käyttäen Lissabonin strategia tarjoaa mahdollisuuden aloittaa konkreettisesti hankkeita, joita voidaan luonnehtia myös kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisiksi toimiksi.
- On olennaisen tärkeää, että määriteltäessä pitkän aikavälin tavoitteita ja toimia tarkistetuissa kestäväen kehityksen strategiassa niissä huomioidaan myös Lissabonin strategian tehtävät ja koordinoidaan tarvittavia toimia ja ohjelmia siihen nähden.
- Lissabonin strategialla on monia tavoitteita ja se sisältää monia toimia, mutta kestäväen kehityksen strategiaan sisältyvät tavoitteet ja toimet tulevat luonteensa mukaisesti olemaan valikoimallista vielä tätäkin laajaa-alaisempia. Niitä aletaan kuitenkin soveltaa porrastetusti. Molemmissa tapauksissa on olennaisen tärkeää, että valtakunnallinen ja paikallinen taso voivat olla keskeisessä roolissa. Kumpikaan strategia ei voi toimia, jos sen lähestymistapa on pääasiassa ylhäältä alaspäin suuntautuva; molempien on oltava alhaalta ylös suuntautuvia lähestymistavaltaan.

6 Yhteistyökumppanit

6.1 Lissabonin strategian täytäntöönpanon tehostamista koskeviin kunnianhimoisiin ehdotuksiin sisältyy monenlaisia teemoja. Vaikka mikään yksittäinen toimintatapa tai toimintasuunnitelma ei tule olemaan keskeinen avaintekijä, yksi tärkeä näkökohta on huomion arvoinen. Lissabonin strategian tehokas täytäntöönpano edellyttää, että kaikkialla EU:ssa tunnustetaan tarvittavan monien ihmisten, hallitustahojen, hallintoelinten, organisaatioiden ja EU:n toimielinten välistä vuorovaikutusta.

6.2 Myönteinen kehitys edellyttää moniportaista ”muutoskumppanuutta”. Kumppanuuden käsite voi osoittaa, että Lissabonin tavoitteet eivät ole ylhäältä päin asetettuja eivätkä kaukana kansalaisten päivittäiseen elämään vaikuttavista kysymyksistä.

6.3 Komitea korostaa, että keskeinen heikkous Lissabonin strategian täytäntöönpanossa on kykenemättömyys saada kansalaisyhteiskunnan toimijat riittävällä tavalla mukaan strategian toteuttamiseen – huolimatta siitä, että tätä nimenomaista seikkaa siinä juuri on jatkuvasti painotettu. Tämä heikkous voi osoittautua kohtalokkaaksi strategian onnistumiselle. Komitea on iloinen siitä, että Eurooppa-neuvosto ehdotti 24. maaliskuuta 2004 pitämässään kokouksessa ratkaisua tähän ongelmaan ”uudistuksiin tähtävien kumppanuuksien” muodossa. Komitea on luvannut antaa oman panoksensa tähän prosessiin laatimalla toimintasuunnitelman.

6.4 Komitea tulee tekemään yhteistyötä kaikkien niiden jäsenvaltioiden talous- ja sosiaali-neuvostojen sekä muiden talous- ja yhteiskuntaelämän toimijoiden kanssa, jotka haluavat osallistua kansalaisyhteiskunnan aloiteverkoston luomiseen uudistusten onnistumisen edistämiseksi.

6.5 Aloiteverkosto tulee olemaan interaktiivinen, hajautettu verkko, jossa siihen osallistujien Internet-sivut yhdistetään niin, että

- tuodaan esiin talous- ja yhteiskuntaelämän aloitteita – sekä jo käynnissä olevia että valmisteilla olevia aloitteita –, jotka auttavat viemään Lissabonin strategian uudistuksia eteenpäin eurooppalaisella, valtakunnallisella tai alueellisella tasolla.
- esitellään parhaita toimintatapoja näillä aloilla, mukaan luetuna rajanylittävät kysymykset.
- tehdään tunnetuksi kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kokemuksia ja näkemyksiä.
- voidaan järjestää neuvoa-antavia foorumeja ja keskusteluita uudistuksista.

6.6 Aloitteiden edistämiseksi luodaan käytännössä, joita verkostoon osallistuvat noudattavat.

6.7 Ennen Eurooppa-neuvoston kevätkokousta verkostokumppaneiden kanssa järjestetään vuosittain konferenssi, jossa tarkastellaan kansalaisyhteiskunnan aloitteiden tilannetta.

6.8 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea tulee toimimaan Euroopan tason keskustelufoorumina, jossa tarkastellaan ”uudistuksiin tähtäviä kumppanuuksia” jäsenvaltioissa ja Euroopan tasolla saatujen kokemusten pohjalta.

6.9 Jäsenvaltioissa toimiviin edustuselimiin pidettävien yhteyksien ansiosta ETSK saa arvokasta kokemukseen perustuvaa tietoa, jota komitea voi hyödyntää vaikuttaakseen entistä tehokkaammin Eurooppa-neuvoston kevätkokouksissa vuosittain tehtäviin tarkasteluihin.

7 Lissabonin strategian tehokkaan täytäntöönpanon edellytykset

7.1 Komitea korostaa tarvetta toteuttaa Lissabonin uudistukset yhteisymmärryksessä eurooppalaisen kansalaisyhteiskunnan kanssa. Komitea katsoo, että Lissabonin strategian täytäntöönpanon tarvitseman tarkistusprosessin on täytettävä neljä vaatimusta:

7.2 Ennen kaikkea on todettava, että Lissabonin strategian täytäntöönpanoa ei voi lykätä tuonnemmaksi. Kansainvälinen kilpailu kasvaa joka päivä. Sen seurauksena teollisuus siirtyy muualle – ilmiö, joka vaikuttaa yhä useampiin alueisiin ja toimialoihin, kun ne kilpailevat halpaa työvoimaa ja halpoja tuotantokustannuksia sekä usein viimeisintä innovatiivista tekniikkaa hyödyntävien, voimakkaasti kasvavien talouksien kanssa. Tehokkaita, pitkäkestoisia toimia Euroopan kilpailukyvyyn säilyttämiseksi yritysten sijaintipaikkana ei voida lykätä hetkeäkään.

7.3 Lissabonin strategia on kuitenkin strateginen suunnitelma. Siinä mielessä sitä voidaan verrata aiempiin strategisiin suunnitelmiin, jotka ovat vienneet yhdentymistä merkittävällä tavalla eteenpäin. Tällöin on ollut kyse suunnitelmista, joilla on ollut aikataulu ja tiukasti määritellyt etenemisvaiheet ja joiden puitteissa komissio ja jäsenvaltiot ovat toimineet kiinteässä yhteistyössä. Esimerkkinä voidaan mainita perustamissopimuksen 1960-luvun lopulla kirjattu tulliunioni. ”Europa ’92”-hankkeen menestys oli niin ikään tällaisen suunnittelun tulosta. Rahaliitto on toinen esimerkki onnistuneesta hankkeesta. Molemmissa tapauksissa taustalla oli joko yhteisömenettelyn menestyksenkäs soveltaminen, kuten tulliunionin ja ”Europa ’92”-hankkeen yhteydessä, taikka jäsenvaltioiden positiivinen yhteistyö, joka tuotti niille toivotun tuloksen eli mahdollisuuden osallistua EMUun. Ongelmana on, että kumpikaan vaihtoehto ei päde nykytilanteeseen. Tyydyttävän edistyksen saavuttaminen riippuu nyt täysin poliittisesta tahdosta.

7.4 Toiseksi – Lissabonin strategia ei voi onnistua ilman kansainvälisiä sääntöjä. Eurooppalaiset työnantajat ja työntekijät eivät halua joutua kamppailemaan sääntelemättömän, villin kilpailun kanssa ja ajautua hallitsemattomien kustannusleikkausten oravanpyörään, jossa ei oteta huomioon terveyttä ja turvallisuutta, edistystä sosiaali- ja ympäristöasioissa eikä tasapainoista ja kestävä kehitystä. Lissabonin strategian mukaiset uudistukset voivat tästä syystä onnistua vain, jos Euroopan unioni samalla toimii WTO:ssa, IMF:ssä, WIPO:ssa, ILO:ssa ja muissa kansainvälisissä organisaatioissa painokkaasti sen puolesta, että globalisaatiolle luotaisiin kehykset nykyistä oikeudenmukaisemmilla ja tehokkaammilla säännöillä. On ratkaisevan tärkeää luoda kansainvälisesti hyväksytyt kilpailukyvyyn viitearvot, joihin sisältyvät kilpailua, turvallisuutta, laatustandardeja, sosiaalisia oikeuksia, lastensuojelua, ympäristönsuojelua ja tekijänoikeuksien suojelua koskevat minimivaatimukset. Olisi epärealistista yrittää saada hankkeelle Euroopan unionin kansalaisten kannatus ilman tällaisia takuita.

7.5 Kolmanneksi – Lissabonin strategian täytäntöönpanon ei pidä sotia EU:n yhteiskuntamallia vastaan: sen ei pidä tappaa potilasta, joka sen oli määrä parantaa.

7.5.1 On tärkeää tyynnyttää pelkoja, joita tunnetaan uudistusten laajuutta ja sosiaalista hintaa kohtaan. Ihmiset on saatava ymmärtämään, että uudistukset ovat välttämättömiä, jotta pystytään säilyttämään eurooppalainen kehitysmalli osana avointa taloutta. Lissabonin strategian avaintavoitteena on oltava varmistaa sen eurooppalaisen sosiaalimallin säilyminen, johon kansalaisemme ovat niin kiintyneet ja jota Euroopan unionin perusoikeuskirja ilmentää, ja samaan aikaan sovittava tuo malli yhteen kilpailukyvyyn vaatimusten kanssa.

7.5.2 Lissabonin strategiassa on myös otettava täysipainoisesti huomioon ympäristökysymykset. Göteborgissa vuonna 2001 tehdyt sitoumukset selvästi vahvistavat ja lujittavat Lissabonissa ilmaistua halua yhdistää kilpailukykyinen talous hyvään elämänlaatuun.

7.6 Neljänneksi – On selvää, että Lissabonin strategian onnistumisen edellytyksenä ovat entistä vahvemmat eurooppalaiset, valtakunnalliset ja alueelliset kumppanuudet sekä jäsenvaltioiden välillä että talous- ja yhteiskuntaelämän eturyhmien ja työmarkkinaosapuolten välillä. Lissabonin strategian täytäntöönpanon ensimmäisinä vuosina liian monet jäsenvaltiot eivät pystyneet täysin saamaan työmarkkinaosapuolia mukaan uudistusten suunnitteluun ja täytäntöönpanoon, eivät juurikaan kuulleet niitä ja kiinnittivät niihin niukasti huomiota vuosikerromuksissaan. Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseksi on enää viisi vuotta aikaa jäljellä, eikä näinä vuosina tule toistaa aiemmin tehtyjä virheitä. Tavoitteita ei voida saavuttaa ilman kansalaisyhteiskunnan informointia, sen valvuttamista, osallistamista ja aktivoimista.

8 ETSK:n kahdeksan prioriteettiehdotusta Lissabonin strategian täytäntöönpanon tehostamiseksi

Suorittamansa analyysin sekä toteuttamiensa laajojen kuulemisten perusteella ETSK vastaa Eurooppa-neuvoston pyyntöön esittämällä seuraavat ehdotukset.

8.1 Jäsenvaltioiden on tunnettava strategia nykyistä enemmän omakseen

8.1.1 Jäsenvaltioiden hallitusten olisi otettava entistä selkeämmin ja aktiivisemmin vastuu Lissabonin strategian toimintaohjelman täytäntöönpanosta. On olennaisen tärkeää, että jäsenvaltiot, niiden hallitukset ja parlamentit tuntevat strategian omakseen. Jäsenvaltioiden tulisi lisäksi esittää selkeät suunnitelmat aikatauluineen toimista, joihin ne aikovat ryhtyä Lissabonin tavoitteiden saavuttamiseksi seurantahuippukokouksissa sovittu mukaisesti.

8.1.2 Lissabonin strategia on tunnustettava siksi, mikä se on: kyseessä on äärimmäisen kunnianhimoinen toimintaohjelma vauraan, hyvinvoivan, kilpailukykyisen, sosiaalista osallisuutta edistävän ja ympäristöulottuvuuden hyvin huomioivan eurooppalaisen yhteiskunnan rakentamiseksi. Tämän vuoksi on ratkaisevan tärkeää kommunikoida entistä aktiivisemmin työmarkkinaosapuolten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan kanssa. Lissabonin strategia on nähty liiksi ainoastaan taloudellisena toimintaohjelmaksi.

8.1.3 Avointa koordinoitimenetelmää on terästettävä: vuosittaisten vertailevien analyysien on oltava entistä yksityiskohtaisempia ja jäsenvaltioiden on osoitettava entistä selvemmin, onko olemassa rakenteellisia tai muita esteitä, jotka estävät yhdessä asetettujen tavoitteiden saavuttamisen.

8.2 Kasvun ja koheesion vahvistaminen

8.2.1 Vakaus- ja kasvusopimusta on kehitettävä välineeksi, joka edistää kasvua ja parantaa tuottavuutta. Vakautta koskevat tavoitteet on ulotettava kokonaisten talousyhteisöjen ajaksi yksittäisten vuosien sijaan. Joustava makrotalouspolitiikan yhdistelmä on tarpeen kysynnän tukemiseksi.

8.2.2 Euroopan keskuspankin on otettava entistä enemmän huomioon päätöksensä laajemmat taloudelliset vaikutukset. Inflaation hillitsemisen tavoitteesta tinkimättä sen tulisi toimia Lissabonin tavoitteita tukien.

8.2.3 Koordinoitessaan talouspolitiikkaa jäsenvaltioiden välillä (ja niiden sisällä) jäsenmaiden hallitusten tulisi asettaa suoritustavoitteita ja seurata avainindikaattoreita tulosten osoittamiseksi.

8.2.4 Koheesio- ja talouspolitiikka on suunniteltava niin, että se on omiaan aktiivisesti lujittamaan kilpailukykyä. Tämä puolestaan auttaa pienentämään tuloeroja yhteisön alueella. Yhtenä koheesio- ja talouspolitiikan osana tulee luoda säännöt valtiontukien hyväksyttävälle käytölle.

8.3 Sisämarkkinoiden toteuttamisen tehostaminen

8.3.1 Erityistä huomiota on kiinnitettävä nyt 25 jäsenvaltioon laajentuneiden sisämarkkinoiden toteuttamisohjelmaan. Komission tulisi sisällyttää Lissabonin strategian vuosittaisiin arviointeihinsa yksityiskohtainen raportti sisämarkkinoiden toteuttamisesta havaituista puutteista.

8.3.2 Monet sisämarkkinoita koskevat toimet ovat lykkäytyneet jo aivan liian pitkään, ja ne tulisi toteuttaa pikimmiten: säännöt, joilla poistetaan kaksoisverotus sisämarkkinoilla; yksinkertaisen, tehokkaan ja kohtuuhintaisen yhteisöpatentin välitön käyttöönotto; palveluiden todellisten sisämarkkinoiden tasapainoisen toteuttamisen uudelleenkäynnistäminen.

8.4 Innovaation ja laadun edistäminen

8.4.1 Euroopan investointipankin ja Euroopan investointirahaston tulisi tehostaa rahoitettavien sekä julkisen että yksityisen alan toimijoiden laatimien innovaatio-ohjelmien ja -hankkeiden kartoittamista, tärkeysjärjestykseen asettamista ja jäsentämistä yhteistyössä komission ja jäsenvaltioiden kanssa. Euroopan investointirahaston tulisi jatkossakin vastata riskipääoma- ja pk-yritystoiminnallaan sekä investointipankkirahoituksen mahdollisuuksia edistämällä nopeasti kasvavien ja innovatiivisten pk-yritysten tarpeisiin.

8.4.2 Laadun käsite (tavaroiden, palvelujen, sääntelyn, hallintotavan, työllisyyden, sosiaalisten suhteiden ja ympäristön laatu) on keskeinen strategian täytäntöönpanossa, ja sen tulisi olla olennaisessa osassa jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla tapahtunutta edistystä mittaavissa vuosittaisissa arvioinneissa.

8.5 Sosiaalipolitiikan uudistaminen

8.5.1 Sosiaalipolitiikka tulisi tunnustaa kilpailukyvyyn ja tuotavuuden edellytykseksi ja päinvastoin. Sosiaalipoliittista

toimintaohjelmaa on tarkistettava laajentunutta Euroopan unionia varten. Tämä voitaisiin toteuttaa laatimalla kestävää sosiaalista kehitystä käsittelevä peruskirja, joka kattaisi sosiaalipolitiikan keskeiset alat ja kansalaisten perusoikeudet.

8.5.2 Neljä sosiaalipolitiikan alaa ovat erityisen tärkeitä kilpailukyvyyn kohentamiseksi: työllisyyspolitiikka, ikääntyneet työelämässä, entistä aktiivisempi sosiaalinen osallisuutta edistävä politiikka sekä terveydenhuolto. Viimeksi mainittuun sisältyvät terveyden, sosiaalisen suojelun ja ympäristön väliset suhteet. Kaikilla näillä aloilla tarvitaan uusia aloitteita, joiden suunnittelussa EU:n, jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten on tehtävä tiivistä yhteistyötä.

8.5.3 Osaamiseen perustuvan yhteiskunnan rakentaminen edellyttää, että sekä peruskoulutukseen että jatko- ja täydennyskoulutukseen on käytettävissä suuret resurssit. Elinikäistä oppimista – vaikka se lisääntyikin jatkuvasti kaikissa jäsenvaltioissa – on kehitettävä edelleen, mukaan luettuna elinikäinen oppiminen korkea-asteen koulutuksessa. Komission tulisi yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa pohtia mahdollisuutta laatia elinikäistä oppimista koskeva eurooppalainen peruskirja, johon sisältyisi vaihtoehtoisia rahoitusmahdollisuuksia.

8.5.4 EU:n on laadittava nykyistä aktiivisempi yhteinen maahanmuuttopolitiikka Eurooppa-neuvoston Tampereen ja Thessalonikin kokouksissaan esittämien kehotusten mukaisesti. Väestöllisten, taloudellisten ja sosiaalisten syiden vuoksi siirtolaisuus Euroopassa säilyy keskeisten kysymysten joukossa myös lähivuosina. Lissabonin strategia edellyttää, että EU:lla on yksiselitteiset säädökset laillisten maahanmuuttajien vastaanottamisesta, että unioni koordinoi maahanmuuttopolitiikkaa ja työllisyysstrategiaa asianmukaisesti sekä harjoittaa uudenlaista kotouttamispolitiikkaa ja syrjinnänvastaista politiikkaa.

8.6 Yksityisen ja julkisen alan tutkimuskumppanuuksien edistäminen

8.6.1 Tutkimus – sekä perustutkimus että soveltava tutkimus – on tärkeä osaamiseen pohjaavan yhteiskunnan tukijalka. EU:n yritykset jäävät pikemminkin jälkeen tutkimusmäärärahojen lisäämistä koskevista tavoitteista kuin saavuttavat ne. Sama pätee jäsenvaltioihin. Lisäresursseja voidaan luoda tutkimusta koskevien julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyösopimusten avulla. EU tarvitsee aktiivisia toimintalinjoja ulkomaisten tutkijoiden houkuttelemiseksi unioniin ja muualla toimintaansa harjoittavien eurooppalaisten tutkijoiden kannustamiseksi palaamaan Eurooppaan.

8.6.2 Komission tulisi esittää suunnitelma tutkimusinvestointien lisäämiseksi sekä EU:n ja jäsenvaltioiden ohjelmien koordinoimisen parantamiseksi ja eurooppalaisen tutkimusneuvoston perustamiseksi.

8.6.3 Tiedon siirtyminen tutkimuksesta teollisiin sovellutuksiin on tehotonta ja hidasta Euroopan unionissa verrattuna Yhdysvaltoihin. Komission tulisi esittää konkreettinen suunnitelma toimenpiteistä, joilla edistetään tiedon nopeaa siirtämistä teollisiin sovellutuksiin.

8.6.4 Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset tarvitsevat tutkimustietoa ja tukea edistysellisten teknisten ratkaisujen käyttöönotossa. Euroopan investointipankin tulisi yhdessä komission kanssa kehittää keinoja tiedonlevityksen parantamiseksi.

8.7 Nykyistä aktiivisempi ympäristönsuojelu

8.7.1 Lissabonin strategia perustuu myös kolmanteen pilariin: ympäristöulottuvuuteen. Ympäristöystävällisen teknologian kehittämistä on edistettävä entistä aktiivisemmin. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä on lisättävä erityisesti energian ja liikenteen aloilla. Ympäristöalalta voidaan pitkällä aikavälillä saada merkittäviä synergiavaikutuksia.

8.7.2 Kestävä kehitys on väistämättä olennainen osa Lissabonin strategiaa tulevien viiden vuoden aikana, mutta sen aikaperspektiivi ulottuu paljon Lissabonin strategiaa pidemmälle. Tarkistetun kestävä kehityksen strategian tulisi sisältää konkreettisia toimia, jotka tukevat Lissabonin strategian jäljellä olevaa viisivuotiskautta.

8.8 Kansalaisten tuen hankkiminen

8.8.1 Lissabonin strategia on vietävä kansalaisten ulottuville. Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten roolin on oltava entistä selkeämpi ja kattavampi Lissabonin strategiaa toteutettaessa. ETSK ilmaisee täyden tukensa tätä koskeville Eurooppa-neuvoston kannanotoille.

8.8.2 Mikäli Lissabonin tavoitteista on määrä tulla realistisesti saavutettavissa olevia, Euroopan unionin on omaksuttava johdonmukainen, aktiivinen ja uutta luova lähestymistapa sekä unionin tavoitteisiin että institutionaalisen dynamiikkaan nähden. Ehkä tärkeimpänä näiden tavoitteiden ilmauksena pidettävä Euroopan perustuslakisopimus on pystyttävä selittä-

mään vakuuttavasti, se on hyväksyttävä jäsenvaltioissa ja sen on saatava unionin kansalaisten tuki taakseen.

8.8.3 ETSK kehottaa kytkemään "uudenlaiseen" Lissabonin strategiaan menettelytavan, jota sovellettiin menestyksekkäästi "Euroopa '92" -hankkeen yhteydessä. Mikäli lähtökohdaksi otetaan nykyinen käytäntö, se tarkoittaa sitä, että talouspolitiikan suuntaviivoja, sisämarkkinoita, työllisyyttä ja Lissabonin prosessia koskevat raportit kootaan yhdeksi strategiseksi suunnitelmaksi, johon sisältyy tarkka aikataulu, ja että kyseisessä suunnitelmassa ilmaistaan selkeästi, kuka (komissio, neuvosto, Euroopan parlamentti, jäsenvaltiot) mitäkin toimia toteuttaa, minkä päätöksen perusteella ja minkä ajan kuluessa.

8.8.4 Jäsenvaltiossa talous- ja sosiaalineuvostot voivat olla hyvin tärkeässä asemassa yhdessä työmarkkinaosapuolten ja monien muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa. Lissabonin strategian täytäntöönpano voi antaa neuvostolle hyvin tärkeän erityisroolin.

8.8.5 EU:n tasolla ETSK on valmis ottamaan aktiivisesti vastuun Lissabonin strategian täytäntöönpanon ja seurannan tukemisesta tehden tiivistä yhteistyötä työmarkkinaosapuolten ja Euroopan tason kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden kanssa.

8.8.6 Kansalaisille on tiedotettava Lissabonin strategiasta. Tiedotuksessa on painotettava erityisesti strategian perimmäisiä tavoitteita: on rakennettava vauras ja hyvinvoiva, kilpailukykyinen Eurooppa, jossa ympäristöasiat ovat tärkeällä sijalla. Strategiaa ei pystytä onnistuneesti toteuttamaan ilman kansalaisten aktiivista osallistumista. ETSK tulee olemaan aktiivisesti mukana välitettäessä tietoa kansalaisille.

8.8.7 Lissabonin strategian täytäntöönpano edellyttää selkeää, johdonmukaista politiikkaa sekä EU:n että jäsenvaltioiden taholta. Strategian kolme pilaria tarjoavat ainutlaatuisia mahdollisuuksia yhteisvaikutukseen sekä talous-, sosiaali- että ympäristöalalla. Lissabonin strategian prosessi on elvytettävä kaikkia kolmea pilaria koskevan yhteisen johdonmukaisen politiikan avulla.

Bryssel 27. lokakuuta 2004

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Anne-Marie SIGMUND